

פרוטוקול מס' 206

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה' כ"ה חשון תשל"ו 30.10.75 שעה 12.00

נכחו:

חברי הועדה: ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר

א. אבטבי
פ. גרופר
מ. דרופלט
א. ורטמן
ה. זיידל

מוזמנים:

מ. לוי - הביטוח הלאומי
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים
ד. מאיר - מועצת הפועלות
י. כפלאווי - משרד העבודה
י. בארי - הביטוח הלאומי

מזכיר הועדה: מ. משולם

רשמה: א. גוטמן

סדר היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17) תשל"ה-1975

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

על סדר-יומנו, חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17) וזה יהיה מס' 19 אם בינתיים לא יהיה תיקון אחר. הצעת החוק העומדת לפנינו תהיה בינתיים 19, אם לא יהיו תיקונים אחרים שיתקבלו לפנייה.

אנחנו נניח לפרק הראשון ונתחיל בפרק ס' 2 העוסק בענין המתנדבים. קיימנו כבר ישיבה בנושא זה לפני יציאת הכנסת לפגרה. הופיעו בפנינו אנשי המרכז להתנדבות, היתה ח"כ הרליץ. מאחר והתקנות לשעת חרום אמורות היו להגמר בסוף אוגוסט, בקשנו מהממשלה שתאריך את תקנות שעת חרום עד סוף ספטמבר כדי שנוכל לעבוד על הצעת החוק בניחותא. אנחנו עכשו חייבים לגמור את הדיונים בהצעת החוק ולהביא לקריא שניה ושלישית. לכן, מצאתי לנכון, למרות שח"כ הרליץ אינה בארץ, להתחיל לדון בזה.

קבלנו מכתב ממועצת הפועלות בחתימתה של החברה דרורה מאיר, הממונה ומנהל את מחלקת הארגון, ובמסגרת הארגון הזה פועלות נשים רבות מתנדבות. קבלנו גם הערות בכתב והן בקשו להופיע בוועדה. אנו מקדמים אותן בברכה.

ד. מאיר: מועצת הפועלות מברכת על הצעת החוק. אנחנו הרבה מדברים על התנדבות, והצרך הוא גדול, אבל העזרה הניתנת למתנדבות היא מעטה מאד, והאדם המתנדב אינו מבוטח מבחינה חוקית.

לפי הצעת החוק מתעוררת בעיה, האם כל עבודת התנדבות מבוטחת והאם יש כיסוי של ביטוח תאונות. לפי הצעת החוק, לא כך מתפרש הדבר, ויש סכנה שהתנדבות הנקבעת לפי הארגונים גם לדברים לאומיים - המתנדב אינו מכוסה כביטוח.

שנים רבות הפעלנו מתנדבים במעונות-יום ובין ילדים טעוני טיפוח. משרד החינוך לא הכיר בכך שיש לתת לזה כיסוי. רק לפני שלש שנים זה בא, עקב הצרך בקידום טעוני טיפוח.

לפי הצעת החוק, כל אותן שנים בהן עבדנו ע"י כח מחקרי שלנו, המתנדבות שלנו לא היו מכוסות ולא היו צריכות להיות מכוסות בביטוח תאונות. רק אחרי שמשרד החינוך נכנס לתמונה.

בקשתנו היא, שבנושא התנדבות, תהינה מכוסות כל הפעילויות, גם פעילויות אשר הארגונים עצמם מארגנים. בודאי, לוועדת העבודה יש זכות להגיד שיש סוג פעולות הנוגדות את פדניות הכנסת, ואז היא יכולה להסתייג, אבל ההפתיגות צריכה להיות לדעתנו, רק אם יש התנגדות מחלטת לצורת ההתנדבות. כל סוג התנדבות של ארגונים וולנטריים למען המדינה והחברה, צריך להיות לזה כיסוי של ביטוח תאונות.

התודעה של טעוני טיפוח לא היתה נחלת הכלל לפני עשר שנים. מועצת הפועלות כן ראתה את זה, וכמעט באותה מתכונת זה מתבצע, בלויי אנשי מקצוע.

בהצעת החוק יש להבטיח, שלמתנדבליהיה מעמד של עובד ציבור כמשמעותו בסעיף 7 של פקודת נזיקין וע"י כך יהיה מוגן בפני כל תביעה של נזק אשר עשה והסבה אינה רשלנות. אם אנחנו מבטיחים, שהמתנדב הוא כעובד ציבור, זה מתיחס לסעיף 7 ואז המתנדב מכוסה מבחינת נזקים היכולים להגרם תוך כדי פעילות ההתנדבות. ז"א, להקנות לו מעמד של עובד ציבור.

בהקשר לזה, יש לנו תביעה, שהמדינה צריכה להיות כביכול המעביד של המתנדב, ואז כאשר קורה משהו, התביעה לנזיקים היא לגבי הארגון, ולא פעם הארגון אינו יכול לשאת בזה. לא אחת הארגונים נמנעים להפעיל התנדבות הכרוכה בהסעות מרוחקות, כי יכל לקרות מקרה, וקרה מקרה, ויש תביעת נזקים לגבינו.

אם אנחנו רוצים לעורר התנדבות בארץ, צריכים לדעת שהמדינה תיקח על עצמה את האחריות לגבי תביעות נזיקין.

יש נקודה שפציפית לנשים: אחנו מעודדות נשים-אמהות צעירות, שבתכנון העבודה ההתנדבותית שלהן, בדרכן הן עוברות במעון ומסאירות את הילד ויוצאות פעם-פעמיים לחתנדבות. צריך להבטיח את ההליכה למעון הילדים ולא רק את ההליכה למקום ההתנדבות. זאת דרך עקיפה ויש להבטיח את זה.

אנחנו רוצות, ואנחנו יודעות שזה קשור בהוצאה כספית יותר גדולה, אנחנו רוצים שנשים היוצאות לחופשת לידה - ואנחנו מגיעות לציבור כזה - שהן מתנדבות אפילו בזמן חופשת הלידה, אם זו שנה של חופשה או חופשה ללא תשלום שהן לוקחות למשך שנה. לגבי נשים כאלה יש לקבוע, שתקופת העבודה שלהן לפני התאונה אשר קרתה בזמן ההתנדבות, לגבי תקופה זו יש להבטיח לא רק את הגימלה בהתאם לשכר הממוצע אלא בהתאם לשכר שהיה להן לפני שנכנסו להתנדבות. אם הן הפכו לעקרות-בית - אין לנו תביעה כזאת. אבל, אם הן בחופשה ללא תשלום, צריך לקחת בחשבון את שכרן לפני זה.

אלה הבקשות שלנו, כדי שההתנדבות תהיה יותר גדולה ולא תהיה רתיעה גדולה של הארגונים ויוכלו להגיע לנשים אלה, כאשר ידעו שישוביטוח המבטח את המתנדבות במקרה של תאונה.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו יודעים, שיש ארגון גג הנקרא מרכז לשרותי התנדבות. בישיבה הקודמת, הם הציעו לתת להם עדיפות גם בחוק, כארגון גג שמתחתו יושבים כל הארגונים להתנדבות. אנחנו רוצים לדעת מה דעת מועצת הפועלות בענין זה. האם אתם מבטחים שצריך להיות מעמד שווה לכל הארגונים או מעמד מיוחד למרכז לשרותי ההתנדבות?

ד. מאיר: במזכירות המצומצמת של מרכז לשרותי התנדבות, התנגדו לחוק כזה. זאת לא חברה ממסלתית להתנדבות, אלא זה שלחן עגול של הארגונים עצמם. היה לנו דיון, היתה התנגדות, ולא ידעתי שזה הוגש בכל זאת כן. מועצת הפועלות מתנגדת להעדפה של מישהו. כל גוף הוא מתנדב. החברים בארגון הגג הם: מועצת הפועלות, ארגון אמהות עובדות, ו"צ"ו, האשה הדתית, בני-ברית, הוועד למען הח"ל, אוניברסיטת ירושלים כגוף החוקר את בעיות ההתנדבות, משרד החינוך, משרד הסעד, וכנראה מצטרפים היום עוד מספר משרדים, שבתוכם מפתחים התנדבות, כמו כן משרד הקליטה. כל זה בארגון הגג.

משרד ראש הממשלה מינה את ח"כ הרליץ כדי לתת דגש יותר חזק של משרד ראש הממשלה בטיפול בנושא ההתנדבות. אבל, המרכז מופעל בפרוש על ידי חבריו. אנחנו אגודה עותומנית והאספה הכללית של הנציגים של הארגונים האלה. מובן, שבמרכז כזה לא יכל להתקבל דבר שהוא נוגד את האינטרסים של הנציגים באספה הכללית. אלה רק הארגונים הגדולים. הגב' זינה הרמן ריכזה את ועדת-המשנה לבעיות התנדבות, ואלה היו הארגונים היוזמים להקמת המרכז.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: בסעיף 2 כתוב כך: "כדאי לבדוק לגבי איזה ארגונים פירסם שר העבודה ברשומות על פי סעיף 35.א. לחוק הביטוח הלאומי המזכים כל חבר הפועל מטעמם להיות מבוטח, ז"א בפגעי עבודה, ואז אין צורך בצו נוסף...".

מ. לויין: ארגון נשים מתנדבות, שחברותיו פועלות בבת"חולים, ארגון "יעל", אגודה לעזרה ראשונה בירושלים על שם ד.זסלני, מיח"א חיפה, חברי מגן דוד אדום וכל ארגון המספל בקבורה... אנחנו רצינו למנוע שאלה שהוכרו כבר, יצטרכו לעבור שוב את הפרוצדורה הזאת. (פ.גרופר: זאת קבוצה קטנה.)

מ. לויין: יש אגודה למען יורים בירושלים ויש פניות של כמה של כמה אגודות מתנדבים הפועלות

בתל-אביב בנושאים סוציאליים. ברגע שהחוק יצא, נחיל אותו על כל הגופים המתנדבים.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו לדעתי ההערה לא נבדקה היטב. יש מקום לכלול גם את האחרים שאינם מזלים עכשו.

ה. זיידל : השאלה היא מי מאשר ארגון? אם שר העבודה מאשר ארגון, מה הקריטריון? אנחנו נתקלים לפעמים בדברים חמורים כאשר ארגונים אוספים כספים בחו"ל ומתברר שאין לזה כל בסיס חוקי. אולי אפשר לקבוע קריטריונים קבועים על איזה בסיס מאשרים ארגונים כאלה.

מ. לוי : בחוק עצמו יש קריטריון. נאמר בחוק: "חבר מגן דוד אדום, חבר בארגון לעזרה ראשונה או למניעת נזקים לגוף או לרכוש או לטיפול באנשים שאינם מסוגלים לטפל בעצמם, וכן ארגון המטפל בקבורה, ובפרט שהארגונים האלה אושרו והוכרו ע"י שר העבודה."

כאשר פונה גוף מסוים למוסד, אנחנו מבקשים את התקנון של אותו גוף ואנחנו בודקים מה מדת המעורבות שלו מבחינה ציבורית, אם זה לא דבר פרטיזני חולף, אלא מוסמך בציבור, ועל סמך זה אישרנו עד היום את הגופים שפנו אלינו.

פ. גרופר : היות ויש ארגון גג לשרותי התנדבות, האם הם פנו או לא?

י. בארי : היו פניות של ויצ"ו. ארגון הגג לא מבצע פעולות התנדבות משלו אלא הוא מתאם את הפעולות של הגופים הנפרדים והגופים האלה צריכים לפנות כל אחד בנפרד.

מ. לוי : עד עכשו לא היתה אגודה עותומנית, אלא זה היה יצור בלי שם. רק לאחרונה הם נרשמו כגוף, אגודה עותומנית.

ה. זיידל : אם משרד ממשלתי מארגן מתנדבים, הוא חייב להקים אגודה מיוחדת, או זה יכל להיות בצורה אחרת בהתאם לחוק?

מ. לוי : חוץ מסעיף 31(5) היו כל מיני חוקים. יש חוק להארכת תקף תקנות שעות חרום, ויש גם הגדרה מי זה מתנדב - מי שעושה בהתנדבות אצל הזולת על פי הפניה של משרד ממשלתי, הסוכנות היהודית או גוף ציבורי אחר, שקבע שר העבודה בצו באישור ועדת העבודה של הכנסת.

ז"א, כאן היתה התאחסות גם למשרד ממשלתי והתפקוד שלו מותנה למקרים של פעולות חריגות.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: קליטה זה לא ענין של שעת חרום.

מ. לוי : הם לא יצטרכו להקים אגודה עותומנית לכל מקרה כזה.

אני מבין, שהיו כמה הערות לגבי מועצת הפועלות, והן רוצות שזה יהיה באופן מפורש מוגדר בחוק, או בהצעת החוק תהיה התייחסות מפורשת למועצת הפועלות. (ד. מאיר: לא בקטעו התייחסות מפורשת למועצת הפועלות).

אני מצטער לאמר, שבענין נזיקין, לא הפורום הזה יכל לענות. אנחנו מדברים על כך מה החוק מפצה בפעולת התנדבות, בין אם זה עקב רשלנות או לא. אלמנט הרשלנות לגבינו אינו קובע. דיה העובדה שהאדם נפגע תוך כדי התנדבות והוא יקבל את הפיצוי וההטבות האחרות מהמוסד. אינני רואה שיש כאן חריג יוצא-דופן, אם זה כתוצאה מרשלנות של פלוני. לגבי אין זה משנה. זה לא קשור עם החוק שלנו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אבל, זהקשור למתנדבים. אם המתנדב או המתנדבת גרמו נזק בתום-לב, מה קורה? הרי יתבע על כך הגוף ששלח אותם. מה יכולים לעשות בענין זה?

ת. פנחסוביץ: אולי צריך לעשות ביטוח תאונות וביטוח

נזקים. השאלה היא מי ישלם את הפרמיה. אני מניחה, שחברי הוועדה לא מציעים שהמדינה תשלם את דמי הנזק, אלא מישהו בשלם פרמיה של ביטוח. השאלה היא מי ישלם. נדון בשאלה זאת במשרד המשפטים.

אגב, הצעת חוק ביטוח כללי הונחה על שלחן הכנסת. השאלה אם יש שם מקום להוסיף ולקבוע מי ישלם, וזאת שאלה שצריך להציג בפני שר המשפטים.

ה. זיידל: החוק הזה אינו מושתת על עקרון ביטוח ודמי ביטוח. המימון בא מאוצר המדינה. זאת היתה המגמה. ז"א, אין כאן אלמנט הביטוח.

ת. פנחסוביץ: יש חברות ביטוח. בודאי איש לא חושב, שהממשלה תשלם את הפיצוי כאילו עובד מדינה גרם את הנזק, אלא זה יהיה ביטוח בחברות פרטיות. השאלה היא תשלום הפרמיה. את זה צריך לבדוק.

י. בארי: החוקים שלנו מכסים את גופו של המתנדב ולא חפצים שלו. ברכוש איננו מספלים כלל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: השאלה היא אם הוא גרם נזק למישהו אחר תוך כדי פעולת ההתנדבות והתביעה היא נגד הגוף ששלח את המתנדב. נשאלת השאלה אם הגוף הזה יוכל לעמוד בתביעות כאלה.

אנחנו מבקשים מהגב' פנחסוביץ, שתבדוק את השאלה הזאת. במדה ויתברר שיש גישה חיובית מצד משרד המשפטים, שר המשפטים ושר האוצר, אז יהיה צורך בתיקון חוק זה ואחר, ונוכל לכלול פעיף שיתקן את הפעיף הזה ויכסה את הנושא הזה.

מ. לויין: נקודה נוספת היא לגבי אמהות היוצאות לפעולת התנדבות ותוך כדי זה מובילות את ילדיהן לגנון או מעון, וכן בדרך חזרה לביתן. המוסד לא נתן דעתו על כך, אבל אישית אני לא חושב שיהיה עיכוב בענין זה, אבל ניתן תשובה לכך.

אשר למחצית השכר המוצע בהתאם לשכרה של האשה לפני שהיתה מתנדבת ואשר נמצאת בחופשה ללא תשלום: בענין זה, יכל להיות גם אישה שאינה עקרת בית. אני מוכן שהענין ייבדק. לכאורה זה נראה לי דבר הבא לפתור את כל הבעיה שענינו עליה.

אני מצטרף במאה אחוז לגבי העמדה כלפי מרכז לשרותי התנדבות שהוא ארגון גג, ואני מבין לרוחה של החברה המתנגדת לקבוע לגבי ארגון הגג מצב שונה. לפיכך אנו אומרים: הארגונים הפועלים בשטח, אותם אנו נאשר, ואיננו רוצים להכיר בגוף מפקח שהוא ירגיש שהוא שווה-ערך. עם כל הכבוד לח"כ א. הרליץ, שהשקיעה עבודה וקידמה את הנושא, אבל מכאן אין עדיין להקיש לגבי כל הגוף עצמו אשר רוצה שיכירו בו מבחינה זאת.

ה. זיידל: שאלתי באחת הישיבות ולא קבלתי תשובה לשאלתי: מה הדין לגבי אנט מתנדבת?

מ. לויין: אני חושב, שזה מכוסה בחוק. אם נגרם נזק פיזי או נפשי, ואם זה תוך כדי פעולת התנדבות, אני חושב שזה מכוסה.

ה. זיידל: אם המתנדבת הולכת מהבית לשדה לפעולת התנדבות, או חוזרת הביתה מפעולת קטיף?

ת. פנחסוביץ: אפילו לגבי עובדת, זה לא מבטיח אם היא בדרך. לכן, אם כבר, צריך לדבר קדם על עובד מבוטח רגיל ואחר כך להשוות את המתנדב לענין זה. אפשר להציע את זה לגבי כל עובדת. אם ח"כ זיידל רוצה להציע - בבקשה.

מ. לוינ: יש לנו הלכה של בית-דין וזה הופיע בעתונות. היום בחוק זה אינה מכוסה לגבי עובדת. תוך כדי עבודה - זה שונה. תוך כדי פעולת התנדבות, אם זה קורה - נראה לי, שזה יהיה מכוסה אם היא נפגעה מבחינה פיזית או נפשית.

י. בארי: אנחנו לא מכירים בסיכוני דרך, דברים אשר לא נכללים, דברים כמו כלב המתנפל או דבור שעקץ, או מתקיף שהתנפל וגרם נזק. בסיכוני דרך נכללים רק תאונות דרכים או התחלקות בדרך שהיתה משובשת. פסק-דין הראה שזו משמעות החוק גם לגבי עובדים. אני לא חושבת, שאם נוהגים בדרך מסוימת לגבי עובדים צריכים להפעיל דרך אחרת לגבי מתנדבים. הכוונה היא להתייחס למתנדב כמו לעובד, אבל לא נכון יהיה לתת למתנדבים תנאים שונים שאין לעובדים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אולי תוך כדי דיון על המתנדבים, תפתרו גם את הבעיה הזאת, שאינה מכוסה, גם אצל העובדים ועל אחת כמה וכמה לגבי המתנדבים, ואז תחשבו על נקודה זאת ותשקלו את זה.

א. אבשי: אנו זוכרים את המקרה של חזון. במקרה כזה, אם היה קורה ואחת הבנות היתה נפגעת בצורה פיזית, היה צריך לבוא כאן ענין הביטוח.

לכן, אני מחזק את דברי ח"כ ה. זיידל. החוק הזה צריך לקחת בחשבון כל מתנדב בדרך לעבודה ומהעבודה. אם הוא נפגע, הוא צריך להיות מבוטח.

ד. מאיר: השאלה שעורר ח"כ ה. זיידל, היא בעיה מאד רצינית בהקף ההתנדבות ובצורת ההתנדבות היום. נכון, שקצת קשה להגיד שמתנדבים יקדימו את העובדים, אבל יש לקחת בחשבון שהתנדבות - ביחוד לאחר שנקבעה מדיניות לגבי 28 ישובי מצוקה - אנחנו נעביר מתנדבים במרחקים גדולים, ולא פעם מתנדב נתון לא רק לתנודה בתחום של עיר אחת, אלא אם אנחנו צריכים מתנדבים לעיירה שלומי ומעלות, אנחנו צריכים להביא את המתנדבים ממרחקים. זה דורש חשיבה כדי לתת את הבטחון גם לאדם המתנדב ובא ממרחקים, אחרי הצירים ובשעות הערב.

י. בארי: זה נכלל. הדרך מחיפה לשלומי וכו', ברגע שהם מתנדבים - הדרך נכללת. לגבי הענין שהוזכר כאן לגבי מתנדבים בקבוצים ובמושבים, הבאים מחו"ל, הם לא בהכרח יהיו שייכים לחוק שאנו דנים בו עכשיו. הם בגדר שכירשם או בהכשרה מקצועית והם מקבלים שכר עבור עבודתם. אמנם, שכר מוגבל. הם לא בהכרח גופי המתנדבים שאנו מדברים עליהם. אדם הנמצא תקופה מסוימת בקבוץ כמתנדב, ויוצר כמתנדב, אם הוא יקום ויקבל חופשה ויסע לאיזה מקום ותקרה לו תאונה דרכים - הוא לא מבוטח אז במסגרת החוק, אלא בזמן שהוא נמצא במקום שבו הוא מתנדב. כך, שהמקרה של שלש המתנדבות, התאונה שקרתה להן בדרך... לא היתה בחשבת כי זה נעשה בזמן חופשה.

מ. לוינ: יש תקנות שעת חרום (ביטוח מתנדבים לעבודה בשעת חירום) תשכ"ז-1967. מקורו של החוק הזה היה בעיקר בגמר מלחמת ששת הימים, כאשר באו מתנדבים מכל קצות העולם והציפו את ישראל. אז היו צריכים למצוא מתכונת

חוקית איך לכסות את תאונות עבודה. כמו כן יש חוק תגמולים לנפגעים בהצלת נפש תשכ"ה-1965. אם זכור לכם היה מקרה מיוחד שהיה שטפון בקרית-גת ושני חילים קפצו למערבולת כדי להציל ילדים, והם טבעו בעצמם. החוק הזה עבר תוך 48 שעות בקריאה שניה ושלישית. זה היה מיועד לאותם אנשים הפועלים תוך תחושה ורגש מוסרי חזק כדי להציל את אזולת. בחוק שרותי הכבאות, יש שלשה סוגים: 1. כבאים שכירים, 2. כבאים מתנדבים, 3. אדם שמטילים עליו למלא פונקציה של כבאות, ז"א המפקח מטיל על עובר-אורל לעשות איזה שהיא פעולה באפן מקרי.

תקנה ב' בתקנות שעת חרום תשל"ד-1974, זה בקשר להבטחת מוסדות חינוך, כאשר ההורים חייבים למלא את הפונקציה של שמירה.

בחוק ביטוח לאומי יש סעיף 31(5) לגבי אותם סוגים. ביחס למה שכלול בסעיף 31(5), המימון בא ממקורות האוצר. נוצרה קוניונקטורה והדברים לא מכסים את כל השטח; הנה דיברו על משרד הקליטה, או אנשים היוצאים ללמד עברית, או כל מיני שליחויות בעיירות פיתוח. המצער ביותר הוא, שלגבי מתנדבים שונים יש מערכת זכויות שונה, ויוצא שאחד מקופח לעומת השני.

מכאן, בא העקרון שפעולת ההתנדבות תכלול בחוק הביטוח הלאומי. המימון יבוא מהאוצר. החברה מעונינת במתנדב, והוא למעשה חוסך כסף לאוצר. אנחנו נקרא לזה זכויות מבוטחים או הבטחת זכויות, או משהו כזה, או זכויות למתנדבים.

החוק הזה אינו מדבר על ביטוח. פה אדם לא משלם, אלא יש לו זכויות. אלה יהיו זכויות למתנדבים. החוק הזה בא למלא חלל שהיה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: עכשו לא יהיה פיצול, והכל ירוכז בפרק זה.

מ. לויין: כאן יש הגדרה של מתנדב ויש 7 אפשרויות של (מתנדבים. 1) (קורא מהצעת החוק) "מי שפעל בהתנדבות שלא בשכר למען זולתו על פי פניה מאת משרד ממשלתי, המוסד, רשות מקומית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל או גוף ציבורי אחר, שקבע שר העבודה בצו באישור ועדת העבודה של הכנסת, ובלבד שהתנדבות מחוץ לישראל תוכר רק בסוגי מקרים שאישר שר העבודה בצו; לענין זה, פניה-לאדם פלוני, לקבוצה פלונית או לציבור בכללו."

בועדת השרים לענייני חקיקה, הוסיפו במפורש את המושג "שלא בשכר". יש סוגי התנדבות שהם התנדבות בכסף. לפעמים קוראים למתנדבים לאזורי פיתוח, למרות שהם יקבלו שכר אך הם מתנדבים לעבור באזורים אלה. או מתנדבים בשעת חרום, ובכל זאת יקבלו שכר. משום כך, רצו להדגיש את האופי הוולנטרי, שזה ללא שכר. אם אדם מקבל שכר, אז הוא כשכיר לכל דבר. ואז, אם הוא יפגע, הוא יקבל לפי שכרו, כמו כל עובד אחר.

ה. זיידל: לפעמים יש התנדבות בשכר, אבל אדם נותן את שכרו זה, בניח, למשרד הבטחון. לפי שבה-שנתיים, היו דברים כאלה. מה הדין בחוק הזה למקרים אלה? הוא כאילו מקבל שכר, אבל כתוב "למען זולתו". הוא לא יקבל את השכר, כי הוא תורם אותו.

מ. לויין: הוא עובד בשכר. מה שהוא עושה בשכרו - אין לנו כל קשר וענין בזה. מה שהוא עושה בכסף-זה ענינו. כשיש לו שכר, הוא כאיש המקבל שכר. איננו בודקים את השכר נשאר בכיסו או עובר לאיש אחר.

מ. דרובלס: אדם שהתנדב וקיבל הוצאות נסיעה, האם זה שכר? יש משרד ממשלתי המעסיק מתנדבים לקליטת עליה. במשרד זה יש רשת מתנדבים גדולה. המשרד אינו משלם שכר, אלא רק הוצאות.

א. אבשבי: יש קבוצת בנות מתנדבות המקבלות 200 ל"י לחדש עבור קיום, כי הן נוסעות מהדרום לצפון. הן מקבלות זאת מארגונים וולנטריים שאנו הקמנו כדי שיוכלו לקנות בזה אכל. זה נקרא אש"ל. האוצר מבקש שישראל על זה מס.

מ. לוין: אני מבקש מחברי הכנסת שנשאיר בענין זה מקום להגיון. אם זה באמת לא שכר ממש, נראה לי שזה לא יהיה מכוסה כמו מי שמקבל שכר. אי אפשר להכיל בחוק כי מקרה שעלול לצוף. נשאיר מקום לקומבינט.

מ. ורשמן: המקרה של ח"כ שהוא חבר קבוץ, זה מקרה של מי שמקבל כסף ומה שהוא עושה עם הכסף, אינו מענין. הוא מופיע כמי שמקבל שכר. אבל, יש מי שנרשם כמקבל שכר, אבל הוא נתן הוראה לחשב הכללי מיד להעביר את הכסף, ואז הוא לא מקבל שכר.

מ. לוין: הוא נחשב כמקבל שכר. לא חשוב למי הוא מעביר את זה.

מ. דרובלס: אם אדם מתנדב לעיירת פיתוח ומקבל 200 ל"י עבור הוצאות. המחוקק יגיד שזה שכר, וגם מס הכנסה טוען שזה שכר. אם זה אינו רצוף, אלא פעמיים או שלש בשבוע - בזה כן מכירים. לעומת זה, קבוצת אנשים המתנדבת לעבוד בקבוץ, בבקבוץ הם לא מקבלים שכר, אלא מקבלים את הצרכים השונים השווים כשכר, ז"א מקבלים אכל, לבוש וכו'. מתנדב בעיירת פיתוח, ושם אין ריכוז כזה של אפשרות לתת את הצרכים האלה ולכן הוא מקבל שכר - על זה הוא כן משלם מס הכנסה.

צריך לשקול את הדברים האלה. אני מציע לא להשאיר את החוק בצורה כזאת שיהיה מקום לשיקול-דעת בכל מקרה, כי אדם הוא אדם...

י. בארי: לגבינו, שכר זה מה שמוגדר לגבי מס הכנסה. הסיידור במקרה של הלבנות המקבלות 200 ל"י לחדש, היה צריך לחול על זה ששולח אותן. לוא הן היו כותבות כל יום "הוצאה שכום של 15 ל"י עבור...". אז המעביד לא היה צריך לשלם על זה מס הכנסה, ומבחינתנו זה מתנדב ללא שכר. אבל, אם הוא מקבל 200 ל"י לחדש - זה מתנדב בשכר. אם זה יועץ המקבל באופן סמלי דולר לשנה - במקרה הזה אפשר לבדוק את זה. במקרה של מתנדבים, יש או אש"ל או אלה שאינם מתנדבים מבחינת הענינים שאנו מדברים עליהם עכשו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נניח, שכיר, העושה בשעות הערב פעולת התנדבות ומקבל הוצאות. לצורך מס הכנסה, זה צריך להתווסף לו לשכר שהוא מקבל במשך עבודתו הרגילה, ועל זה הוא צריך לשלם מס הכנסה. לא מספיק שהוא מתנדב, הוא יצטרך לשלם מס הכנסה על אותו שכום שהוא מקבל לכיסוי הוצאות.

אל בזלזל בשאלה הזאת. צריך להבהיר את הנושא הזה במוסדות מס הכנסה. תתנו לנו תשובה לענין זה, ובמיוחד לדוגמא שנתתי אותה.

ב. אותן 200 ל"י שהקציבו עבור הוצאות, האם הוא חייב להמציא קבלות ולהגיש דוח? כל זה צריך לברר, כי זו פעולה שתכביד על המתנדב. מגמתנו וכוונתנו היא לעודד מתנדבים ולא להכביד עליהם.

אם את ההוצאות הוא מקבל מהארגון השולח אותו ישירות, האם תהיה חובה על הארגון לעשות את כל הפעולות האלה?

א. אבטבי: אנחנו עושים שתי פעולות: 1. בנות דתיות יוצאות לשבת שרות כמתנדבות. זה ארגון וולנטרי מקומי, והן מקבלות דמי-כיס 200-300 ל"י לחדש. ביחס לאלה שבמסגרת צהל-אין בעיה. 2. בעיירות פיתוח, אנחנו שולחים בערבים בנות ובנים לבתי המתישבים כדי לעזור בהכנת שעורי-בית, ואחר כך אוספים אותם בשעות הלילה. גם להם צריך להיות סטטוס של מבוטחים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו ואם ההתנדבות נעשית באותו יום אחרי העבודה, האם החוק יחול גם עליו?

מ. לוין: בהחלט.

פ. ורסמן: הענין לא ברור; היום הוא יכל להיות מתנדב ומחר הוא עובד בשכר. קדם עוד נתנו לו אחזקת רכב, הוצאות וכו'. היום יגידו לו: אני נותן לך 500 ל"י וזה השכר שלך.

כיון שמדובר כאן בארגונים שונים, לדעתי מוטב שהמוסד פעם ישעה וזה יעלה כסף, מאשר להכשיל מתנדב. כיון שמשרד העבודה קובע מי הוא ארגון מתנדבים - הוא יקבע גם מי מוסמך לקבוע שהוא מתנדב. אם הארגון קובע שהוא מתנדב לפי שעיף זה - אז זה יקבע. ברגע שנקבע שהוא מתנדב לצורך זה - לא חשוב איך הוא מקבל וכמה הוא מקבל.

ד. מאיר: אם אתם תקחו בחשבון את מס הכנסה כדוגמא להגדרת אדם כשכיר או מתנדב, אני חושבת שזו תהיה שגיאה גדולה ביותר. היום, כל תשלום חייב במס הכנסה. ההגדרה של מתנדב היא; אדם הנותן את זמנו, אבל לא בהכרח את כספו. המתנדב נותן מזמנו הפנוי למען הזולת והנושא. לפעמים אדם צריך במכונית שלו לבסוע למרחקים ולהסיע מתנדבים. הוא עושה זאת בזמנו הפנוי, אבל אין לו הכסף למימון הדלק והאפורטיזציה. לכן, ההגדרה המוסכמת גם על הסוציאליסטים היא, שזה אדם הנותן את זמנו הפנוי ואינו מקבל תמורה. אבל, הוא יכל לקבל החזר הוצאות וכדומה. בשום פנים ואופן לא יכולה להיות הגדרת מתנדב לפי מס הכנסה. אם איננו מקבלת תשלום עבור הזמן שאני מקדישה - זאת התנדבות.

ה. זיידל: אני מציע לשקול מחיקת הסעיפים האלה "שלא בשכר". אם החוק בא להשוות, אז לא צריך להדגיש "שלא בשכר". אם זה בשכר - יש לכך סעיפים אחרים. ההסתדרות החליטה לפני שנתיים, ב-1 במאי לשלוח את המתנדבים לעבודות ביצורים ולתרום את עום העבודה לצרכי הגנה. באותו יום האנשים עבדו ללא שכר ממש, כי השכר נתרם. מצד שני, הם היו מתנדבים. היתה אז דילמה, ולא ידענו לפי איזה חוק הם יכולים להיות מוגנים. צריך למחוק את הסעיפים האלה בהם נאמר "שלא בשכר". אם הוא שכר, הוא מוגן לפי החוק כשכיר, ואם הוא לא שכר - הוא מוגן לפי החוק החדש.

א. אבטבי: יש מתנדב העובד בשטחים ואינו מקבל שכר, אבל הוא מקבל מכונית כדי שיוכל לנסוע בה. עכשו, לפי מס הכנסה הוא חייב במס, כי יש לו רכב צמוד.

מ. לוין: הצעת החוק הוכנה עוד לפני הרפורמה ולא חשבו על דברים אלה הנובעים עכשו מהרפורמה. כמובן, נצטרך לבחון את השאלה כתוצאה מההתפתחות הנוספת.

היו כאן כמה הערות הנותנות מקום למחשבה. יש כמה הצעות, שאינן בראות בעיני: א. ההצעה של ח"כ ורסמן, שהשר יחליט. השר לא יוכל להשתלט על הכל, ואז נצטרך להקים מערכת חדשה לתקנות ותיקוני תקנות כדי לקבוע מי זה מתנדב. הלא יש לנו חוק. זאת נראית לי הכבדה ללא כל צורך.

ב. דובר על אדם עובד ואחרי שהוא העבודה הוא מתנדב ומקבל לזה רכב. העבודה שהאדם עובד ואחר כך עוסק בהתנדבות, אין כל קשר בין האחד לשני. ברגע שהוא מתנדב, הוא מתנדב לכל דבר. עובדה, שאנו אומרים "אם היה ערב הפגיעה מתנדב..." הוא יקבל את הגימלה בהתאם לכך. ז"א, אין כל חשיבות אם האדם גמר את עבודתו חצי שעה לפני שהתחיל בהתנדבות.

לי נראה, שהבעיה הרבה יותר פשוטה בענין מס הכנסה. אם זו קצובה - זה תמיד היה קיים במס הכנסה וזה לא היה בעל משמעות - היום ועדת בן-שחר נתנה לזה תקף רב יותר. ז"א, אם הסכום הוא סכום קצוב של 200-300 ל"י, עקב זה שאדם נוסע, בלי לבדוק כמה נסע - הרי חייבים במס הכנסה. אם אדם נוסע מחוץ לעיר ומביא קבלות, שבאותו יום נסע במכונית ואכל ארוחה - הוא לא חייב במס הכנסה על זה. המקרים רבים. אינני יודע אם נוכל לתת תשובה. אני לא בטוח שנוכל למחוק את ההגדרה "שלא בשכר". אנחנו נצטרך לתת את המשמעות למתנדב האמתי ולא כל מי שחושב שהכל הוא מקריב למען מישהו אחר.

ת. פנחסוביץ: אינני חושבת שיש צורך בתיקון לשוני כאן, כיון שנאמר: מי שפעל בהתנדבות שלא בשכר. לא נאמר כאן: הכנסה כמשמעותה לענין מס הכנסה.

השאלה היא מה רואה מי שמבצע את החוק הזה "שלא בשכר", וזה צריך להקבע ע"י קריטריונים של ביטוח לאומי ואין לזה כל קשר למס הכנסה.

לכן, לא צריך לשאול את מס הכנסה אם אדם כזה המקבל 200 ל"י או בחורה שאינה מגישה דוח, האם זה חייב במס הכנסה או לא. לענין מס הכנסה - דנים במס הכנסה. לענין זה אם היא מתנדבת או לא - זה ענין שצריך ביטוח לאומי להחליט. הוא צריך לקבוע קריטריונים קבועים שאין להם כל קשר לענין תשלום מס הכנסה. לכן, התשובה היא הבאת קריטריונים של ביטוח לאומי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נשאלת השאלה אם מס הכנסה לא לבוא בדרך אחרת לתבוע את מס הכנסה על הזאות אלה.

ת. פנחסוביץ: השאלה היא, כאשר אותו מתנדב נפגע, אם הוא זכאי או לא. אם לא רואים את המתנדבת כמפסידה שכר, אז נדון לפי החלק הזה. אבל אם מס הכנסה יקח מס או לא יקח מס על 200 ל"י אלה - אין לזה כל קשר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כל הסידור הזה של מתנדבים היה לפני הרפורמה. עכשו מתעוררת השאלה. צריך לתת את הדעת על זה.

פ. ורטמן: אני מציע להגדיר מה זה שכר לצורך זה. לצורך זה שכר נחשב אם הוא מחושב עוד יום עבודה, שעת עבודה, חדש עבודה, שנת עבודה. ברגע שקובעים את זה - זה מה שיקבע. כאשר מדברים במונחים אלה ולא על כלכלה ולא על נסיעה - הוצאנו את זה מקטגוריה של הכשלות. ברגע שנאמר שזה הוצאות כלכלה, זה לא יחשב כשכר.

מ. לוין: נכון שההגדרה לא מעוגנת במס הכנסה, אבל גם לא בביטוח לאומי. זה גם לא בא כדי לפצות את הגימלה. זה בא כדי להגדיר מתנדב. זה עדיין לא מוגדר, אבל אי אפשר להחיל את הקריטריונים של הכנסה לצורך זה.

אני מציע, היות ולגבי ביטוח לאומי, תשלום ביטוח לאומי מושתת על קריטריונים אשר במס הכנסה, הקריטריונים שלנו לא מביאים בחשבון את הרכב וכו', אנחנו עוד נחשוב על כך, כי שכר זה שכר שמשתלמים לגביו דמי ביטוח, וזה מצמצם את השכר שהיה קיים לפני הרפורמה. זה מוציא את הדברים כמו הבראה, רכב, וכל אותם דברים.

אני לא מציע כעת לסיים את זה, אלא נשאיר את זה פתוח ועוד נחשוב על כך.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נתתי דוגמא של עובד שכיר, אשר בשעות הערב מתנדב ומשלמים לו עבור זה סכום מסויים ובודאי מס הכנסה מצרף את זה להכנסתו ממקום עבודתו, ואז המס השולי גבוה יותר.

אנחנו מבקשים שתבררו את כל הסוגיה הזאת ותתנו לנו תשובה.

מ. לוי:
ובכן, הגדרת מתנדב לפי הצעת החוק, (לוקא) (1): "מי שפעל בהתנדבות למען זולתו...". ז"א גם למען אדם זולתו וגם מה שמחוץ לאדם זולתו. רצינו לפנוע מקרה כזה בו אדם יגיד: "עשיתי פעולה למען עצמי" ולדעתו זו התנדבות. לא נוכל לכסות כל פעולה שאדם עושה למען עצמו וקרה עקב כך נזק. משום כך ההדגשה היא שזה למען הזולת. ובהמשך נאמר: "על פי פניה מאת משרד ממסלתי...". היתי רוצה שזה יהיה "לפי הפניה". אנחנו עוד נבדוק את העניין הלשוני הזה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם מפנים אותו לאיזה מקום לפעולת התנדבות, אז זאת הפניה. יש מתנדבים הבאים בעצמם ללא הפניה.

מ. ורטמן:
אם יש פניה של מוסדות שתעשה פעולת התנדבות, אז יש פניה וגם הפניה.

מ. לוי:
ציינו "משרד ממסלתי", המוסד, רשות מקומית... גוף ציבורי אחר... לענין גוף ציבורי השאלה המתעוררת היא בהקשר לדברים שנאמרו כאן, היות וארגון הגג יצר לעצמו מסגרת של אגודה עותומנית, שאמנם נושא את כל סימני ההכר של גוף ציבורי, אבל יש משהו המפריע לי. השאלה אם ארגון גג זה יראה כמו גוף ציבורי. זה גוף של כמה ארגונים, השאלה אם הביטוי "גוף ציבורי" חל על זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: שר העבודה יבדוק אם הגוף הפונה הוא גוף ציבורי. אבל, כאן צריכה להיות הגדרה ברורה של גוף ציבורי.

א. אבטבי:
אני מציע להוסיף ליד גוף ציבורי גם את המלה תאגיד. כל מושב זה תאגיד.

ת. פנחסוביץ:
אם תגיד גם תאגיד, אז לא צריך להגיד גוף ציבורי ולא תאגיד, אלא כל גוף. המציע רוצה שיקבלו אישור של הסוכנות או של רשות מקומית ושיהיה איזה גוף שיבדוק את פעולות ההתנדבות. אם אני אחלש מחר לשלוח מתנדב לגן על יד ביתי לנכות אותו, האם זה גוף התנדבותי? אני אצטרף לבקש אישור שר העבודה לאשר את זה.

א. אבטבי:
מועצה אזורית שיש לה 55 ישובים, כל ישוב זה רשות בפני עצמה והוא שולח אנשים לשמור בבי"ס, ואי אפשר להשאיר את זה לא מכוסה. כמו כן שמירה על מועדונים.

ת. פנחסוביץ:

שר העבודה יוגבל לאשר רק גוף ציבורי,
שיוכל לשלוח מתנדבים, ולא כל אחד.

פ. לוין:

הלא יש אלפי תאגידים ואי אפשר לכתוב כאן
גם תאגיד.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: מה פרוש גוף ציבורי? תביאו לנו הגדרה
של גוף ציבורי.

יש מתנדבים היוצאים מעבר לקו הירוק,
ואז אומרים שזה לא מטעם הסוכנות אלא ההסתדרות הציונית. האם יש
הבדל במונחים אלה בין הסוכנות לבין ההסתדרות הציונית? אם כן -
אבקש לכלול את זה. כאשר יוצאים מתנדבים לרמת הגולן, אומרים שזה
מטעם ההסתדרות הציונית. אבקש לכלול את זה.

פ. לוין:

נברוק את זה. יש חוק מיוחד לענין זה.

לגבי הסיפא, הוסיפו את זה בוועדת השרים
לעניני חקיקה; "ובלבד שההתנדבות מחוץ לישראל תוכר רק בסוגי
מקרים שאישר שר העבודה בצו...".

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: אם אדם בעצמו הלך והתנדב, וקורה מה
שקורה, מה אתו?

פ. לוין:

יש לנו את זה כאן ב-(4) "מי שעשה
בהתנדבות שלא בשכר פעולה להצלת חייו
או רכושו של הזולת והמוסד הכיר בפעולתו לאחר מעשה". אדם יבוא אחרי
כן ויגיד: "נקעתי רגל כאשר רציתי להגיע ולעזור לפלוני". אי אפשר
להכניס הוראה שתמית. זה מוכרח להיות איך שהוא ממוסד. את המקרים
הקשים כללנו. אבל, באפן כללי, אם צריך ללכת ללמד באיזה אזור, או
ללכת לפי צו משרד הקליטה, אז כאן הפעולה נעשית בצורה ממוסדת
ואנשים אלה יכולים לפעול.

ת. פנחסוביץ:

חייב, הכוונה במקרים כגון אם אסיר
נמלט מבית-סהר, חיבים לעזור בלכידתו.
או אם נפצע מישהו - חיבים להביא אותו לבית חולים.

פ. לוין:

"ובלבד שההתנדבות מחוץ לישראל תוכר...".
זה יכל להיות מקרה כמו בדרום אפריקה,
כאשר נכנס מישהו לבקר בשגרירות וקרה שם מקרה והוא התנדב לעזור למי
שנפגע. היו מקרים של התנקשויות והגענו למסקנה שבמקרים כאלה אי
אפשר לכלול טוטאלית. אמנם זה יכל לקרות גם לא לישראלי, ואמרנו
שמן הדין שהדברים יקבעו בתקנות. או מקרה של מתנדב במחנה קליטה
בוטנה. הכוונה לאו דוקא לישראליים אלא לא ישראליים שיש להם קשר
עניני או קשר של מקום עם מוסדות ישראליים.

פ. ורשמן:

אם קרתה תאובת דרכים נאיש עצה והלך
להתנדב ולהציל נפגעים והוא נפגע תוך

כדי הצלה?

פ. לוין:

הוא כלול. זה מקרה קלטי

(2) "מי שממלא ללא שכר חובת אבטחה לפי
חקוק...". זה על פי חובה של החוק. ברגע שהחוק מחייב, הוא עושה את
זה לפי חובת החוק. אבל, הכנסנו את זה במסגרת התנדבות.

ת. פנחסוביץ:

במקרה הקודם, אמרנו פניה ולא הפניה,
כדי להרחיב את זה, כי אם מוסד פונה
שאנשים יצאו לשטח להתנדבות ואנשים נוסעים לשם, אז הוא לא צריך
פתק ולא הפניה, כי היתה פניה כללית לציבור, וזה גם כן מכסה אותו.
זה בצורה לחיוב. צריכה להיות פניה לציבור. גם אם זה גוף ציבורי אחר.

ז"א, אם יאשרו פניה של גוף ציבורי אחר, כגון ההסתדרות הכללית פונה אל הציבור לצאת לפעולת התנדבות. הבעיה מתעוררת כשהוא נפגע ובא לביטוח לאומי לקבל דמי פגיעה. כאשר שואלים אותו איך הגיע לשם, הוא אומר שהיתה פניה לציבור, כגון לחפש ילד שאבד והרשות המקומית קראה לציבור לעזור לחפש את הילד. הוא טוען שיצא במכונית, היתה לו מאונה והוא נפגע. הוא יוכיח שהיתה פניה לציבור וזאת הדרך שהוא נסע בה היא הדרך לחפש את הילד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זאת הגדרה רחבה מדי.

פ. לוין: אם הוא נפגע לפני שהוא התחיל את הפעולה של ההתנדבות, אז זה לא ברור.

פ. ורטמן: נניח, המרכז החקלאי מודיע שיש סכנה של גשמים וצריך מיד לקטוף כותנה. אז הבעיה תהיה מה קורה מחיפה עד לאשדוד. אם קרתה לו תאונה, הוא יצטרך להוכיח שהוא נסע לאותו מקום שבו עמדו לקטוף כותנה. כאשר הוא יצטייד בפתק, זה גם יכל לקחת באותו מקום. זה מסובך

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: צריכה להיות פעולה ארגונית בהתנדבות. כל פעולת התנדבות, צריכה להיות מאורגנת.

ת. פנחסוביץ: יש לחלץ אנשים מואדי והמסטרה קוראת לציבור לעזור. רצו לכסות גם מקרים כאלה של פניה לציבור.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מה שאומרת גב' פנחסוביץ, זה סותר את סעיף קטן (4).

ת. פנחסוביץ: סעיף קטן (4) הוא כאשר אין פניה לציבור. השאלה מי פנה אל הציבור, משרד ממשלתי, המוסד, רשות מקומית, הסוכנות או גוף ציבורי אחר, שקבע שר העבודה מדובר במקרים כאלה.

פ. לוין: (3) מי שהושיט עזרה לזולתו לפי חובתו על פי דין.

ה. זיידל: באיזה חוק יש רשימת החובות לבוא לעזרה? אם זה מפורז בחוקים השונים, הציבור לא יודע על חובות כאלה לפי חוקים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אבקש לרכז את המקרים המחייבים לפי החוק להגיש עזרה.

פ. לוין: (4) מי שעשה בהתנדבות שלא בשכר פעולה להצלת חיינו או רכושנו של הזולת והמוסד הכיר בפעולתו לאחר מעשה.

פה אנו מציעים לפי כללים שיקבעו בתקנות, ואותנו מעניין בעיקר רכוש, שלא יהיה דין מספר כדין משהו מסיבי. צריכה להיות הגדרה מה משמעות רכוש. זה מקרה, שבדיעבד המוסד מכיר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אתם מסייגים את זה רק לענין הצלת חיים ורכוש של הזולת.

ה. זיידל: נאמר: "המוסד הכיר בפעולתו לאחר מעשה". איך זה מתבצע?

ועדת העבודה
30.10.75

.14

המוסד פועל באמצעות המינהלה, באמצעות
שלוחות. זאת הרארכיה שלמה.

פ. לוינ:

(קורא סעיף קטן (5), (6), (7))
בדברי ההסבר כתבנו מי נחשב כבאי

(6) קיים היום ב-31(5).
מתנדב.

אנחנו מבקשים שהנקודות שנשארו פתוחות
עדיין, תתנו להן תשובה בישיבה הבאה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הישיבה ננעלה בשעה 14.00
